

Welvaart, welzijn, vrijheid! Het Westen is het Beste (2)

Posted on 17 oktober 2020 by Frank Karsten en Karel Beckman

Mahatma Gandhi zou ooit gevraagd zijn wat hij dacht van de Westerse beschaving. Naar verluidt antwoordde hij spottend: “Een goed idee!”

Het was inderdaad een goed idee, maar niet zoals Gandhi het bedoelde. Het Westen heeft, zoals we in deel 1 van deze serie hebben betoogd, unieke prestaties geleverd op wetenschappelijk en artistiek gebied. Maar het heeft ook de meest florerende samenlevingen voortgebracht, met onovertroffen welvaart, welzijn, tolerantie en vrijheid. Samenlevingen die je zelden aantreft in Afrika, Azië, Zuid-Amerika en het Midden-Oosten.

De liberale revolutie die het Westen doormaakte in de 18e en 19e eeuw zorgde ervoor dat machtswillekeur en onderdrukking werden teruggedrongen. Burgers kregen steeds meer rechten en vrijheden, zoals vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst, recht op particulier eigendom. Kerk en staat werden gescheiden en mensen mochten zelf bepalen welk geloof zij erop nahielden. De rechtspraak werd relatief onafhankelijk van de staat en burgers werden onschuldig geacht totdat

schuld was bewezen. Vorsten konden niet opeens besluiten een tegenstander op te sluiten of te doden.

Je mag in het westen de gevestigde machten zelfs uitlachen. Een film als *Life of Brian*, waarin religie genadeloos op de hak wordt genomen, zou in veel niet-westerse landen worden verboden.

Economische vrijheid

Uniek was ook de economische vrijheid die burgers in westerse landen verwierven. Ze konden zelf hun beroep kiezen, een bedrijf beginnen, bezittingen en onroerend goed verwerven en vrij met elkaar handelen. Dit lijkt voor ons allemaal vanzelfsprekend, maar dat was het vóór de 18e eeuw niet.

En nu nog steeds niet in de meeste landen. De belangrijkste redenen dat mensen in 'ontwikkelingslanden' moeilijk aan hun armoede ontsnappen zijn bureaucratie en corruptie. De liberale Peruaanse econoom Hernando de Soto concludeerde na uitgebreid onderzoek dat mensen in arme landen vooral arm zijn omdat ze geen zekere rechtspositie hebben waardoor ze niet in vrijheid eigen bezit kunnen opbouwen. Als voorbeeld stelde hij: 'Wil je in Egypte een stuk land kopen en legaal laten registreren, dan moet je bij 31 instellingen 77 procedures doorlopen en ben je 5 tot 14 jaar verder.' Eigendomsrechten zijn essentieel voor vrijheid, welvaart en ondernemerschap.

Sinds 1995 publiceert Transparency International jaarlijks de *Corruption Perceptions Index* (CPI). Hierin scoren westerse landen steevast het hoogst. Westerse ambtenaren eisen zelden smeergeld voor een vergunning of document.

Tolerantie

Ook op andere terreinen hebben burgers in het Westen meer zeggenschap over hun leven. Nergens hebben organisaties als vakbonden, consumentenbonden en milieuorganisaties meer invloed. Westerse mensen hebben ook meer mogelijkheden om vooruit te komen in het leven en hun eigen levensstijl te kiezen dan mensen in andere landen. Nergens is zoveel sociale mobiliteit en hebben mensen van lage komaf meer kansen om hogerop te komen. In het algemeen zijn motivatie en talent de belangrijkste voorwaarden voor succes, niet afkomst, een adellijke titel of geld.

Nergens bestaat ook zoveel tolerantie ten aanzien van minderheden, andersdenkenden of mensen met andere seksuele voorkeuren. En hoewel je soms een andere indruk krijgt als je het nieuws volgt, is er waarschijnlijk nergens zo weinig racisme als in het Westen. Twee Zweedse economen deden daar in 2013 onderzoek naar. Voor hun *World Values Survey* vroegen ze mensen in hoeverre ze er een probleem mee hadden als iemand van een andere etniciteit naast hen kwam wonen. De uitkomsten waren verrassend: Westerse landen behoorden tot de meest tolerante landen, veel toleranter dan bijvoorbeeld India, China, Rusland, Indonesië, Turkije, Thailand, Iran, Marokko, Nigeria en Saoedi-Arabië.

Gelijkwaardig

Westerse landen lopen ook voorop in humanitair en sociaal opzicht. Er is veel aandacht voor het geluk van kinderen en kindhuwelijken en uithuwelijking zijn verboden. Lijfstraffen en de doodstraf zijn in de meeste westerse landen afgeschaft. Vrouwen zijn gelijkwaardig aan mannen. Lichamelijk en geestelijk gehandicapten worden met mededogen behandeld. Westerse landen kenmerken zich bovendien door een cultuur van filantropie en "goede doelen" die je lang niet overal ziet.

In westerse landen bestaat ook relatief veel aandacht voor het welzijn van dieren en voor milieu en natuurbescherming. Dat is in andere landen weleens anders. We horen vaak dat de oceanen omkomen in het plastic, maar wat je nooit hoort is dat meer dan 95% van dat plastic afkomstig is uit landen buiten Europa en Noord-Amerika. Zoals blijkt uit cijfers van Our World in Data is er in het westen ook de minste luchtvervuiling en het schoonste water.

Deze verworvenheden zijn zeker niet overal en altijd gemeengoed geweest in het westen. Fascisme en communisme, ook "westerse" uitvindingen, brachten het totalitarisme terug in een aantal westerse landen in de vorige eeuw. Liberale ideeën zijn ook zeker niet altijd consequent in praktijk gebracht. Ze golden lange tijd niet voor zwarten en andere minderheden of voor de lokale bevolking in westerse koloniën.

Maar veel mensen die in en door westerse landen werden onderdrukt wisten zich te bevrijden door een beroep te doen op westerse idealen. Leiders als Martin Luther King, Gandhi en Mandela vochten met succes voor de emancipatie van hun volkeren, geïnspireerd door het westerse ideaal van vrijheid en gelijkheid.

Dit wil niet zeggen dat in andere landen en culturen geen verheven ideeën bestaan

over de waarde en waardigheid van mensen. Zeker wel. Maar nergens zijn ze zo breed in de praktijk gebracht als in het Westen.

Elders: kasten, nepotisme, lijfstraffen, discriminatie?

Kritiek op het Westen is soms terecht, want alles kan beter. Maar is het elders in de wereld beter? In India met zijn vervuiling, armoede en kastensysteem? In Afrika met zijn nepotisme, geweld en lage levensstandaard? In het Midden-Oosten waar nog lijfstraffen worden uitgevoerd, homoseksuelen worden opgehangen, en waar op afvalligheid de doodstraf staat? In Zuid-Amerika waar corruptie heerst en waar grote verschillen zijn tussen arm en rijk? In China, waar de overheid totalitaire controle uitoefent over haar burgers en geen vrijheid van meningsuiting bestaat?

Niet voor niets gaan de migratie- en vluchtelingenstromen in de wereld altijd richting westerse landen. Duizenden mensen wagen hun leven op gammele bootjes om het Westen te bereiken. Willen ze dan zo graag racistisch onderdrukt worden door de westerlingen? Uit een Gallup Poll uit 2018 blijkt dat de VS nog altijd de populairste bestemming zijn voor de 750 miljoen mensen die wereldwijd willen migreren. Moet je dan niet gewoon concluderen dat het Westen de beste samenlevingen heeft voortgebracht in de geschiedenis en in de wereld?

Maar hoe zit het dan met slavernij, kolonialisme en imperialisme? Daarover meer in deel drie van deze vierdelige serie.